

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum sit virtus specialis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

¶ Super Questionis centesime quadragesima sexta
Articulum secundum.

In art. 2 eiusdem 147. questionis duo occurunt. Primum est in responsione ad primum articuli secundi, quod responso

nominantur omnes partes fortitudinis, ita etiam laus temperatiae consistit in quadam defectu, & ex hoc ipsa & omnes partes eius denominantur. Vnde & abstinentia, quia est pars temperatiae, denominatur a defectu, & tamen consilit in medio, in quantum est secundum rationem rectam.

A d Q V A R T U M dicendum, quod illa uita proueniens ex abstinentia, prout non est secundum rationem rectam. Ratio enim recta facit abstineniam sicut oportet, scilicet cum hilaritate mentis, & propter quod oportet, scilicet propter gloriam Dei, non propter gloriam suam.

ARTICULUS II.

Vtrum abstinentia sit specialis uirtus.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod abstinentia non sit specialis uirtus. Omnis enim uirtus secundum seipsum est laudabilis: sed abstinentia non est secundum se laudabilis. dicit enim Gregorius in pastore, quod uirtus abstinentiae non nisi ex alijs uirtutibus commendatur. ergo abstinentia non est specialis uirtus.

¶ 2 Prat. * Aug. dicit de fide ad Petrum, quod abstinentia fanaticorum est a cibo & potu, non quia aliqua creatura Dei sit mala, sed pro sola corporis castigatione: hoc autem pertinet ad castitatem, ut ex ipso nomine apparet. ergo abstinentia non est uirtus specialis a castitate distincta.

¶ 3 Prat. Sicut homo debet esse cōtentus moderato cibo, ita & moderata ueste, secundum illud ad Tim. v. l. Habentes alimēta, & quibus tegamur, his contenti simus: in moderatione autē uestimentorum.

Ad primum horum facile dicitur, quod uis vestimentorum est naturalis homini secundum quod est animal rationale, sicut esse politicum: sed non est naturalis eidem secundum naturam sensuum, nisi inchoatiū, pro quanto complexio corporis preparata est, ut uestimentorum melius conferueret. Quod autem non plus quam sit naturalitas habet, ab arte ponitur esse.

Ad secundum uero dicitur, quod verba authoris possunt intellegi dupliziter. Primo, difference in hoc quod uis cuique materie est a natura, uel ab arte, in causa difference in hoc, & in illa materia sit uirtus specialis, uel non. Et hic sensus est acceptus ab argente, sed non est intentus ab auctore.

Secundo modo potest intelligi, quod difference dicta scilicet a natura, uel arte, posita in talibus materiis, scilicet uis vestimentorum & uestimentorum, est causa quod sit circa alimenta specialis uirtus, & non circa uestimenta. Et hic sensus concedatur,

quamvis etiam non habeat plenaria littera magis, dicendo. Et ideo magis de circa alimenta, quam circa uestimenta. Ut ratio literae est facilius argumentum pro ratione uestimentorum & alimentorum.

SED CONTRA est, q. Macropus in abstinentiam specialiter pertinet temperante.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, immoraliis considerat bonum rationis contra impetus passionis & ideo ubi inuenitur specialis ratio, qua passio abstrahatur, non rōmis, ibi necesse est est huius cōficiālem virtutem. Delectationes autem ciborum nate sunt ab homine hominē a bono rationis tum propter earum magnitudinem: tum etiam propter necessitatem ciborum, quibus hominem indiget ad uitā confirmationem, quam maxime homo deficit: & ideo abstinentia est specialis uirtus,

HAB PRIMUM ergo dicendum, quod uirtutes oportet esse commixtas, ut supra dictum est: & ideo una uirtus adiuuat & commendatur ex alia, sicut iustitia ex fortitudine. Et per hunc etiam modum uirtus abstinentiae condatur ex alijs uirtutibus.

AD SECUNDUM dicendum, quod per abstinentiam corpus caligatur non solum corporis luxuria, sed etiam contraria corporis gulaeque dum homo aduenit, magis redditur foris ait pugnations gulae timenda, si tanto fortiores sunt, quanto magis homo eis cedit. Et tamen non prohibetur per hoc abstinentiam esse specialis uirtutem, quod uerba calitatem ualeat, quia uerba ad aliam iuvant.

AD TERTIUM dicendum, quod uis vestimentorum est introductus ab arte, uis autem ciborum a natura. Et ideo magis debet esse uirtus specialis circa moderationem ciborum, quam circa moderationem uestimentorum.

K uirum, quas ponendas esse per. Sed uirtus specialis si circa pecuniam, quam magnificencia sine pecunia communitariarum exerceri per eum propter hanc in uitia moralis est circa magna ualorem, in rebus auctioribus, bene dicere, ut in exercitu, in beneficio, in tempore, in amicitia, in frumentis, in modis, in rebus per partem.

Actu gaudium regum, nece- fentia, et cetera. Sed in exercitu, in amicitia, in frumentis, in modis, in rebus per partem.

*Super Quæstio. 147.
Art. primum.*

QVAESTIO CXLVII.

De ieiunio, in octo articulos divisâ.

DE INDE considerandum est de ieiunio.

ET CIRCA hoc quæruntur octo.

¶ Primo, Vtrum ieiunium sit actus virtutis.

¶ Secundo, Cuius virtutis sit actus.

¶ Tertio, Vtrum cadat sub pracepto.

¶ Quartu, Vtrum aliqui excusentur ab obseruatione huius pracepti.

¶ Quinto, De tempore ieiunij.

¶ Sexto, Vtrum semel comedere requiratur ad ieiunium.

¶ Septimo, De hora comedionis ieiunantum.

¶ Octavo, De cibis, a quibus debent abstinere.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum ieiunium sit actus virtutis.

AD PRIMVM sic proceditur.

Videtur, quod ieiuniū non

est actus virtutis. Et sum

et si non tene

re dedit dñm dñm

conjugale uxori

abstinenza sequi

impedit poten

tiam ad hoc, non est

actus virtutis.

Sed accidit hoc in

loco dubiū deo

rum perfunctorum.

Festes sicutem sp

ritu aut se velle mor

tificare, nec curare ar

cet annis minus uti

ctare sint. Et augur

dubium ex eo, q

per funeris spiritu

que excellente in absti

nētēs & huiusmodi

quamvis arguendas

credamus, non tamē

dānamus homicidij,

aut faciūt in fētis,

quod tamē iudic

fiat, si statim se occi

derit, aut simile dā

ntiū sibi insufficiat.

Differit ergo an ma

gnor, vel parus, tēpō

re, interimas.

Ad hoc dicitur, q

gat ex dīctis paci

regula temperatū et

necessitas unde prae

dictio & quantum ad

bene esse, etiam in or

dine ad alios, si quis

ex intentione absti

neatur moriatur, au

tinuerit, aut impo

tenterit ad debita offi

cia peragenda, huius

modi abstinentia di

recte contrariaur tē

peranz, utpote ex

parte regula & finis

Acta, * In ieiunio, in castitate: qā per ieiunia castitas conseruator. Ut enim Hier. dicit: * Sine Cere re & Baccho friger Venus, id est per abstinentiam cibi & portus tepe sit luxuria. Secundo, assumitur ad hoc, qā mēs liberius eleetur ad sublimia contemplanda. Vnde dī Dan. 10, qā post ieiunium trium hebdomadarum, reuelationē accepit a Dō. Tertiō, ad satisfaciendum pro peccatis. Vnde dicitur Iōel. 2. Conuertimini ad me in toto corde uostro, in iejunio, & fletu, & planetu. Et hoc est quod Aug. * dicit in quodā sermone de oratione, & ieiunio. Ieiunium purgat animam, men tem subleuat, propriam carnem spiritui subiicit, cor facit contritum & humiliatum, concupiscentiā nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit, caritatis uero lumen accendit. Vnde patet quod ieiunium est actus virtutis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod contingit quod aliquis, qā ex genere suo est virtuosus, ex aliquibus circūstantijs adiūctis redditur virtuosus. Vnde ibidem dicitur: Ecce in diebus ieiunij, uictri inuenitur uoluntas uictoria, & paulopost subditur: A dītes, & contentiones ieiunatis, & percūtis pugno impie. Quod expōnens Gregor. in pastorali dicit: * Voluntas ad item pertinet, pugnus ad irā. In castum ergo per abstinentiam corpus attiterit, si inordinatis motibus dimis̄ta mens uitii dissipatur. Et Aug. in p̄dīctō sermone dicit, * quod ieiunium uerboſitatē non amat, diuitias superfluitatem indicat, superbiā spēnit, humiliatē commendat, præstat homini seipsum intelligere quod est infirmum, & fragile.

AD SECUNDVM dicēdū, quod medium virtutis non accipitur secundum quantitatem, sed secundum rationem rectam, ut dicitur in 2. Eth. * Ratio autem iudicat quod propter aliquam spēciam, cautam aliquis homo minus sumat de cibo, quam sibi cōpeteret secundum statum cōmūnū: sicut propter infirmitatem uitandam, aut ad aliqua opera corporalia expeditius agenda. Et multo magis ratio recta hoc ordinat ad spiritualia mala uitanda, & bona prosequen

da: non tamē ratio recta tantū de cibo subtrahit, ut natura conseruat non possit: quia ut Hieronymus dicit, * Non differt utrum magno, uel parvo tempore te interimas: quia de rapina holocaustū offert, qui uel ciborum nimia egestate, uel manducandi, uel somni penuria immoderate corpus affligit. Similiter etiam ratio recta non tantum de cibo subtrahit, ut homo reddatur impotens ad debita

Super

*refutat de
cōfess. dist.
5. c. Non me
diocriter.*

Secunda Secundz S. Thoma.

V V